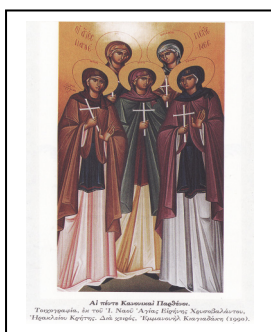

ΠΕΝΤΕ ΚΑΝΟΝΙΚΑΙ ΠΑΡΘΕΝΟΙ

Ἡ πεντάριθμη αὐτὴ χορεία ἔζησε κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Σαβωρίου, Βασιλέως τῶν Περσῶν το 330 μ.Χ. Τόπος καταγωγῆς τοὺς ἡ Αργυρούπολη Ρεθύμνης¹, ὅπου ὑπάρχει μέχρι καὶ σήμερα ἀρχαιολογικὸς χώρος με ναῦδριο ἀφιερωμένο στη μνήμη τοὺς. Τα ὀνόματά τοὺς τα ὁποῖα γράφτηκαν στὴν αἰωνιότητα εἶναι Μάρθα, Μαρία², Εὐναθά, Θέκλα καὶ Μαριάμνη.

Ἐζησαν στους χρόνους τῶν διωγμῶν. Καὶ ἐνῶ οἱ Χριστιανοὶ διώκονταν, ἡ πεντάκλινη αὐτὴ χορεία μοναζουσῶν ἀνέβαινε τὴν κλίμακα τῆς αγιότητος μέσα ἀπὸ τὴν ἀσκήση καὶ τὴν ἀθλήση. Ἐζησαν τὸν μοναχικὸ βίον, πρὶν ἀκόμα οργανωθῶν συστηματικὰ τα μοναστικά ιδεώδη. Μέσα ἀπὸ τὴν κοινοβιακὴ ζωὴ τοὺς νέκρωναν τα πάθη τοῦ σώματος καὶ δυνάμωναν τὸ πνεῦμα τοὺς.

---

¹ Ἡ Αργυρούπολη ἀπέχει 27 χλμ. ἀπὸ τὸ Ρέθυμνο καὶ βρίσκεται στὴ διαδρομὴ τῆς παλαιᾶς ἐθνικῆς οδοῦ Ρεθύμνου – Χανίων. Τὸ χωριὸ εἶναι χτισμένο στὴ θέση τῆς ἀρχαίας Λάππας καὶ συνδυάζει σπάνια φυσικὴ ομορφιά καὶ ἱστορία. Ἡ Λάππα ἦταν ἀπὸ τις σημαντικότερες πόλεις τῆς Δυτικῆς Κρήτης κατὰ τα ρωμαϊκὰ χρόνια καὶ υπολογίζεται ὅτι κατοικοῦσαν σ' αὐτὴ περί τοὺς δέκα χιλιάδες ἄνθρωποι. Ἡ πόλη ὅμως εἶναι πολὺ ἀρχαιότερη καὶ ἡ δράση τῆς ἐνδοξη, ἤδη ἀπὸ τὸ 220 π.Χ., ὅταν παρείχε ἀσυλο στους ἐκδιωκόμενους Λυττίους ἀπὸ τὴν ἰσχυρὴ Κνωσό. Ἀν βρεθεῖτε στὴν περιοχὴ, αξίζει νὰ ἐπισκεφθεῖτε τις πηγές στὴ θέση Ἁγία Δύναμη, ὅπου μέσα στο σπήλαιον βρίσκεται τὸ ὁμώνυμο ἐκκλησάκι. Οἱ μικροὶ γραφικὸὶ καταρράκτες, οἱ ξύλινοι νερόμυλοι καὶ ἡ πυκνὴ βλάστηση χαρακτηρίζουν τὸ τοπίο. Στὴν πλατεία τοῦ χωριοῦ βρίσκεται ἡ ἐκκλησία τοῦ Ἁγίου Ἰωάννη, χτισμένη τὸν 17^ο αἰῶνα, δίπλα στο λαογραφικὸ μουσεῖο ὅπου ὁ ἐπισκέπτης ἔχει τὴν ευκαιρία νὰ δει εἶδη λαϊκῆς τέχνης, ἐνδυμασίες, ἐργαλεῖα καὶ οικιακὰ σκεῦη που χρησιμοποιούνταν κατὰ τὸ παρελθόν. Ἡ Αργυρούπολη κατὰ τὴν περίοδο τῆς Ενετοκρατίας θα πρέπει νὰ διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο, καθὼς μνημεῖα τῆς ἐποχῆς σώζονταν στις ἀρχές τοῦ αἰῶνα μας. Σ' ἓνα ἀπὸ αὐτὰ τα μέγαρα τοῦ 1500 ἀναγραφόταν στὴν πόρτα τοῦ το "omnia mundi fumus et umbra", δηλαδὴ «πάντα τα ἐγκόσμια εἶναι καπνὸς καὶ σκιά».

<http://www.ert.gr/menoumellada/kriti/00381-kriti-i-argyroupoli-rethymnou.htm>

² Μαρία. Παραλλαγές καὶ χαϊδευτικά τα Μαρίκα, Μάρω, Μαρούλα, Μαρίτσα, Μαριγῶ κ.ά. Ἐπίσης, ἐπειδὴ εἶναι τὸ ὄνομα τῆς Παναγίας, ἔχομε ἀπὸ ἐδῶ τα Παναγιώτα-Παναγιώτης. Προέρχεται ἀπὸ τὸ εβραϊκὸ ρῆμα μαρά που σημαίνει ἐπαναστατῶ, στασιάζω. (εβρ. γραφὴ) miryam (αγγλ. γραφὴ) καὶ σημαίνει ἡ ἀπειθεία, πίκρα. Ἀπὸ τοὺς ἐβδομήκοντα ἀποδοθῆκε ὡς Μαριάμ ἀντὶ Μύριαμ. Κατὰ τὸν Δαμασκηνὸ Στουδίτη, Μαρία εἶναι ἐκείνη που λύτρωσε ἀπὸ τὸ δηλητήριο τοῦ ὄφεως τὸ ἀνθρώπινο γένος. Μάλιστα σὲ ὁμιλία τοῦ πρὸς τὴ Θεοτόκο ἀναλύει ἀνὰ γράμμα τὸ ὄνομα τῆς. Ἐπίσης ὁ Ἅγιος Κοσμάς ὁ Αἰτωλὸς λέγει, ὅτι «Μαρία θέλει νὰ εἰπῆ κυρία, ὡς ἀν ὁποῦ ἐμελλε ἢ Θεοτόκος νὰ γίνῃ βασίλισσα τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς καὶ πάσης νοητῆς καὶ αἰσθητῆς κτίσεως, νὰ παρακαλῆ διὰ τῆς ἁμαρτιῆς μας». Ἡ Παναγία μας τιμᾶται πολλές φορές τὸ χρόνο. Κύριες εορτές: τῆς Γεννήσεως (8 Σεπτεμβρίου), τῶν Εἰσοδίων (21 Νοεμβρίου), τοῦ Ευαγγελισμοῦ (25 Μαρτίου), τῆς Κοιμήσεως (15 Αυγούστου). Βλ. Α. Μπουρνέλη, ὁ.π., σ. 107.

Ανδρώνεται, δυναμώνεται, και σκληραγωγείται ο μοναχός τόσο, όσο αγωνίζεται στον αυτοέλεγχο, στην περισυλλογή, στην αυτογνωσία και αυτοξετάζεται συνειδητά στον κώδικα των κανόνων και κανονισμών της μοναστικής ιδιοτυπίας. Έτσι καλλιεργείται η ηθική φιλοσοφία της μοναστικής ζωής, που είναι θεολογία ανόθευτης Ορθοδοξίας³.

Και ενώ αυτές πρόκοβαν πνευματικά, ο λειτουργός τους, ο Ιερέας τους Παύλος, κυριευόταν από φιλαργυρία. Στάθηκε προδότης της χριστιανικής βιοτής τους, φιλάργυρος Ιούδας και βρόχος τρισάθλιος της ωραίας ψυχής τους⁴.

Η φιλαργυρία του Ιερέα γίνεται αντιληπτή στον αρχιμάγο του Βασιλέως, ο οποίος τον καταδίδει στον άρχοντά του με σκοπό να κερδιθεί ο συναγμένος πλούτος του. Διότι όσοι δεν προσκυνούσαν τα είδωλα και ιδιαίτερα οι Χριστιανοί που δεν αρνούνταν την πίστη τους, οι ειδωλολάτρες βασιλείς τους καταδίκασαν σε μαρτυρικό θάνατο και έτσι κέρδιζαν τα πλούτη τους και τις περιουσίες τους.

Το πρόσταγμα δόθηκε, να παρουσιαστεί ο ιερέας με τη συνοδεία του μπροστά στον Άρχοντα και να προσκυνήσουν το Θεό Ήλιο. Οι παρθένες αρνήθηκαν, ενώ ο Ιερέας, ως δεύτερος Ιούδας, υπολόγισε στα αργύρια, και στην διάσωση και διασφάλιση της περιουσίας του. Έτσι προσκυνά τα είδωλα, γεύεται αίμα θυσιών, και υπακούει αναντίρρηση σε κάθε πρόσταγμα. Ταυτόχρονα παροτρύνει και τις παρθένες να πράξουν το ίδιο, αυτές αντιστέκονται σθεναρά με πρώτο τίμημα να δαρθούν ανηλεώς επί πολλές ώρες. Η απάντησή τους ήταν ότι προσκυνούμε μόνο τον Κύριο ημών Ιησού Χριστό. Τότε ο πονηρός και μιαιρός Βασιλιάς σκέφτεται δόλια και προτείνει στο φιλάργυρο ιερέα να φονεύσει με ξίφος αυτός τις πέντε παρθένες για να κερδίσει τον πλούτο του.

Αυτός μπροστά στο φόβο να χάσει το θησαυρό του, υπακούει στον δυνάστη και αποκεφαλίζει τις αγωνίστριες της ευσεβείας. Τελικά το μόνο που κέρδισε ο φιλάργυρος ιερέας ήταν να χάσει και αυτός το κεφάλι του αφού πίστευσε τον δόλιο Άρχοντα ότι, αν πράξει αυτό που τον πρόσταξε, θα τον άφηνε ελεύθερο με όλο το συναγμένο πλούτο του. Όμως εκείνη τη νύχτα τον σκότωσαν και τον έριξαν στα σκυλιά ως βορά και άρπαξαν και την περιουσία του. Έτσι ζημιώθηκε δίπλα ο τρισάθλιος Παύλος, ενώ τα άγια λείψανα των πέντε οσιομαρτύρων, τα πήραν οι ευσεβείς χριστιανοί και τα ετοποθέτησαν σε ισάριθμες λάρνακες και τα ενταφίασαν με μεγάλες τιμές⁵.

---

³ Τ. Συλλιγαρδάκη (επισκ.), *Χριστού Λίβανος*, δ.π., σ. 161.

⁴ Τ. Συλλιγαρδάκη (επισκ.), δ.π., σ. 162.

⁵ Περισσότερα, βλ. Α. Μπουρνέλη, *Κρητών Άγιοι*, Εκδ. Μουσικό Εργαστήρι Αεράκης, Ηράκλειο, σσ. 67-68.

Σεμνύεται το Ρέθυμνο στην εορτή των πέντε Παρθένων, στη μικρή Εκκλησία τους στην κοιλάδα της Αργυρουπόλεως. Ο αρχαιολόγος καθηγητής Μιχ. Δέφνερ ομιλεί περί «οικογενειακού ειδωλολατρικού τάφου της Ελληνορωμαϊκής εποχής που έγινε προσκύνημα πέντε χριστιανών Μαρτύρων».

Εντυπωσιάζει ο χώρος αυτός (πλάτος 2,70, μήκος 3,20, ύψος 1,80 και βάθος 0,90). Είναι 5 διαμερίσματα. Το Β' και Γ' είναι τάφοι για μεγάλους. Το Δ' και Ε' τάφοι για παιδιά. Ο ενδιάμεσος χώρος είναι για σπονδές. Η ευλάβεια των Ρεθυμνίων ραίνει εόρτια με τα ροδοπέταλα της πίστεως της τα θερινά αυτά άνθη της πεντάκλωνης ανθοδέσμης του Ιουνίου⁶.

Η μνήμη τους τιμάται στις 9 Ιουνίου.

Απολυτίκιον

Ἦχος δ'. Ὁ Ὑψωθεῖς ἐν τῷ Σταυρῷ

Ὅσιομάρτυρες Χριστοῦ καὶ Παρθένοι, αἱ τᾶς λαμπάδας συντηρήσαται σώας. καὶ τῷ Νυμφίῳ πασαι παριστάμεναι, τοῦτον ἱκετεύσατε, ὑπὲρ πάντων αἱ πέντε, τῶν ὕμων τελούντων νῦν, τὴν Σεβάσμιον μνήμην. Κρήτη καὶ γὰρ κομπάζει ἐφ' ὑμᾶς, ἀεὶ πλουτοῦσα ὕμων τὰ θαυμάσια.

---

⁶ Τ. Συλλιγαρδάκη (επισκ), ὁ.π., σ. 164.